

2022 magistritöö teemad

sisejulgeoleku instituudilt (30),
Päästeametilt (5),
Siseministeeriumilt (55),
Siseministeeriumi allasutuselt (9),
Politsei- ja Piirivalveametilt (16),
MTÜ Eesti Eruohvitseride Kogu ja Tondi SK Ajalooklubi töörühmalt (43)

Priit Suve (priit.suve@sisekaitse.ee)

1. Individuaalsed tunnetusraamistikud ja organisatsioon.

Teema täpsustub lähtuvalt uurimishuvist. Üldine eesmärk on mõista, kuidas indiviidi kujutlused sarnanevad ja erinevad tegelikest praktikatest või institutsionaalsest ja/või regulatiivsest (normatiivsest) keskkonnast (näiteks juhtimisest, eesmärkidest, strateegiatest, tulemustest, (turvalis)probleemidest, vms) ning kuidas neid erisusi ületada.

2. Politseiorganisatsiooni disain väljast sisse.

Teema täpsustub lähtuvalt uurimishuvist. Eesmärk on mõista institutsionaalse keskkonna (vastuolulisi) surveid ja/või vajadusi organisatsioonile (nt selle strateegiatele, töötajate teadmistele-oskustele, politsei funktsiooni realiseerimisele, vms).

Jaanika Puusalu (jaanika.puusalu@sisekaitse.ee)

1. Uute tehnoloogiliste lahenduste (nii riist- kui ka tarkvara lahenduste) rakendamine siseturvalisuse asutuste töös nt droonitehnoloogia, kratilahendused jms.
2. Digitaalse tehnoloogia kasutusega kaasnevad tuleviku küberohud Eestis (sh küberohtude olemus, õigusruum, ohtude maandamine jne.)
3. Digitaalsest tehnoloogiast tingitud uute võimekuste vajadus siseturvalisuse valdkonnas (sh tulevikus vajalik kompetents, ümberõpe jne.)
Nt IKT valdkonna arengu mõju politsei ülesannetele.
4. Andmete k.a avaandmete kasutamine siseturvalisuse valdkonna töös (sh õiguslikud küsimused, praktilised kasutusvõimalused)

Märt Läänemets (mart.laanemets@sisekaitse.ee)

1. Hiina – Venemaa partnerlus kui julgeolekuoht läänele, sh Eestile.
2. Hiina – Taiwani vastasseis kui julgeolekuoht: selle tagamaad ja võimalikud lahendused.

3. Hiina – EL suhete dünaamika 2000-ndatel ja Eesti positsioon julgeoleku vaatest
4. Hiina teema KaPo aastaraamatutes ja Eesti välisluure raportites; selle osatähtsuse ja rõhuasetuste muutus läbi aastate.
5. Hiina tehnoloogiatarned ja investeringud kui julgeolekuoht.

Inge Lindsaar (inge.lindsaar@sisekaitse.ee)

1. Teadusuuringute ja innovatsiooni mõju integreeritud piirihalduse põhimõtete rakendamisele.
2. Põhiõigused ja teise rände kontrollimine. Vajadus ja võimalused.

Raul Savimaa (raul.savimaa@sisekaitse.ee)

1. Eesti elanike teadlikkus ning valmisolek lühi- ja pikaajaliste kriisidega toimetulekuks.
2. Kogukondade valmisolek ja tugi kogukonnaliikmetele kriiside mõju leevendamiseks.
3. Venemaa—Ukraina sõja mõju siseturvalisuse fookusteemade ja valmisoleku plaanide dünaamikale Eestis.
4. Eesti siseturvalisuse asutuste kohanemine, toimetulek ja õppetunnid COVID-19 pandeemiast ja Venemaa—Ukraina sõjast tulenevalt.
5. Lühi- ja pikemaajalised elanikkonna kaitse- ja evakuaatsioonivõimalused Eestis olenevalt erinevatest sündmustest.
6. Keskkonnajulgeoleku aktuaalsed teemad Eesti kontekstis.
7. Erinevate keskkonna- ja tööstusvaldkonna huvigruppide vaadete mõjutused sisejulgeolekule ja kogukondade turvalisusele. *Nt keskkonnaaktivism, not-in-my-backyard, kaevandamis- ja toorme vajadus, teedeehitus, uued tööstusettevõtted ja nende keskkonnamõju, uue tehnoloogia rakendamine, ökosüsteemiteenused jms*
8. Toidujulgeolek ja varustuskindlus Eestis COVID-19 pandeemia ja Venemaa—Ukraina sõja õppetundide põhjal.
9. Sensortehnoloogia rakendamise tehnilised ja sotsiaalsed küsimused sisejulgeolekus ja kogukondade turvalisuse toetamisel.

Kate-Riin Kont (kate-riin.kont@sisekaitse.ee)

1. Eesti tervishoiuasutuste töötajate küberturvalisuse alaste teadmiste, hoiakute ja käitumise hindamine: kuidas vähendada küberturbe inimfaktoriga seonduvaid riske?

Tegemist oleks veebipõhise küsitlusega, mis viiakse läbi, kasutades ja vajadusel adapteerides maailmas tunnustatud The Human Aspects of Information Security Questionnaire (HAIS-Q).

Jüri Saar (jyri.saar@sisekaitse.ee)

1. Vene päritolu kapital Eestis: kas boonus või oht riigi sisejulgeolekule.
2. Vene õigeusu kiriku mõju venekeelsele kogukonnale Eestis.
3. Hübrüidsõda ja hübrüidohtude spekter hinnatuna Eesti positsioonilt.
4. Organiseeritud kuritegevuse arengutendentsid Eestis alates iseseisvuse taastamisest kuni tänaseni: julgeolekupoliitiline aspekt.

Algo Rämmer (algo.rammer@sisekaitse.ee)

1. Eesti ja Läti piiriülene sisejulgeolekualane koostöö kohalikul (maakondlikul) tasandil [mõnel naabruspiirkonna näitel];
2. Ukraina sõja mõju Balti riikide [mõistlik oleks isegi vaid Eesti] sisejulgeolekule [võib ka vaid mõne valdkonna võtta] (kandilistes sulgudes on selgitus, seda peaks enne valiku tegemist veel otsustama).

Päästeameti uurimisteemad

Mistahes õppeasutusele suunatud teemad

Tänane olukord	Soovitatav olukord	Tasand	Otstarve	Eelistatud õppeaste	Aegumine
1. Päästetöö ja kriisiolukorra logistika					
Hetkel on hägustumas piirid päästetöö ja kriisiolukorra logistika vahel. Sisuliselt tehakse tööd samade inimeste ja vahenditega. Samuti on näha, et ka VPK d soetavad eritehnikat ja on valmis pakkuma eriteenuseid, mis toetavad nii päästetöö kui kriisiolukordades massevakuatsiooni tegevusi.	Vaja oleks luua terviklik ülevaade (käsitus) erinevatest logistikatest, nende asendist tervikus ja nende vahelistest seostest.	Päästesüsteem	Õppematerjal õppes	Rakenduskõrgharidusõpe ja bakalaureuseõpe, Magistriõpe PäA kontaktisik või kaasjuhendaja: Ivar Frantsuzov	31.12.2022

2. Päästja tervisliku seisundi hindamine ja ennustamine päästesündmuse käigus					
Praegu puudub päästetööde käigus võimalus saada objektiivset teavet päästja tervislikust seisundist ja tema jätkuvast võimekusest päästetöid teha.	Vaja oleks luua terviklik nägemus andmetest ja riietusega seotud anduritest, mida kasutades oleks päästetööde juhil võimalik saada jooksvalt ülevaade päästetöid teostavate päästjate tervislikust seisundist (et anda hinnang, millal on vaja päästjale saata vahetus). Uuring on „Targa rõiva“ projekti sisendiks.	Päästesüsteem	Tegevuspraktika täiustamine või alusmaterjal uuele uuringule	Rakenduskõrgharidusõpe ja bakalaureuseõpe, Magistriõpe, Doktoriope PäA kontaktisik või kaasjuhendaja: täpsustub	31.12.2022
3. Sündmuse lahendamiseks püsiva ja kiire andme- ning raadioside loomine					
Metsaaladel on piirkondi, kus puudub andme- ja raadioside. See suudetakse luua ca 12 tunni jooksul alates sündmuse lahendamise algusest.	Vaja oleks saavutada, et side suudetakse luua esimese 120 minuti jooksul ja seejärel tagada selle edasine katkematu toimimine. Lisaks peab olema võimalik tulekahju arenedes sideala suurendada. Võimalike tehniliste lahenduste (terviku komponentide) kirjeldused on olemas, kuid vaja on kirjeldada „side-süsteemi“ tervik, sh selle loomise põhimõtted ja protsess.	Päästesüsteem	Tegevuspraktika täiustamine	Rakenduskõrgharidusõpe ja bakalaureuseõpe; Magistriõpe PäA kontaktisik või kaasjuhendaja: Ivar Frantsuzov	31.12.2022

Ainult Sisekaitseakadeemia suunatud teemad

Tänane olukord	Soovitatav olukord	Tasand	Otstarve	Eelistatud õppeaste	Aegumine
ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS: 1. Masskannatanute saasteärastus CBRN materjalidest eelhoiatusega sündmuse korral					
Ootamatu sündmuse korral kus on vajadus CBRN materjalidega massiliselt saastunud kannatanute ajakriitiliseks saasteärastuseks puudub valmisolek. Seda nii tegevusplaanide kui ka ressursiliste vahendite mõistes.	On loodud Eesti olusid ning parimaid praktikaid arvestades võimalikud tegevusplaanid /juhised ja hinnatud nende alusel tekkivat ressursi vajadust saasteärastus teenuse läbiviimiseks. Tuua valdkonda sisse kannatanu põhine planeerimine logistika ja ressursi põhise planeerimise asemel, mida siiani on rakendatud.	Päästesüsteem	Tegevuspraktika täiustamine	Magistriõpe PäA kontaktisik või kaasjuhendaja: Jan Raidloo	31.12.2022
2. Mehitamata õhusõidukite rakendamise võimalused Päästeameti näitel					
Päästeametil on erinevates valdkondades kasutada mitmeid multirootor tüüpi mehitamata õhusõidukeid. Täpset arvu ei saa nimetada kuna seis muutub pidevalt. Seadmed on erineva	On loodud mehitamata õhusõidukite kasutamist reguleerivate normide kaardistus. Välja on toodud Päästeameti tegevusvaldkondades (nt järelevalve ja operatiivnetus) õhusõidukite kasutamist	Päästesüsteem	Tegevuspraktika täiustamine	Rakenduskõrgharidusõpe ja bakalaureuseõpe, Magistriõpe	01.10.2025

<p>võimekusega, mis on tingitud soetamise hetke rahalistest võimalustest ja tehnoloogia arengu hetke seisust ja kättesaadavusest. Päästeameti mehitamata õhusõidukite peamine kasutus on täna metsa- ja maastikupõlengute seire ja nende mõõdistamine/kaardistamine. Aastal 2021 tehti Päästeametis 1497 lendu, mis peamiselt seotud harjutamise ja päästesündmustega. Päästeametil on kooskõlastatud lendamisprotseduurid, mis lubavad päästesündmuse käigus kiirelt õhuruumi kasutada/broneerida. Samas ei toeta täna Isikuandmete kaitse seadus mehitamata õhusõidukite kasutamist näiteks järelevalve ja operatiivvennetuse eesmärkidel.</p>	<p>takistavad normid, omavahel vastuolus olevad normid ja võimalusel ka täna puuduolevad normid. Eesmärk on mehitamata õhusõidukite laialdasem kasutamine Päästeameti erinevates valdkondades, mida toetaksid kehtivad õigusnormid.</p>			<p>PäA kontaktisik või kaasjuhendaja: Raido Haas</p>	
--	---	--	--	--	--

Siseministeriumi 2020 ettepanekud SKA sisejulgeoleku magistriõppesse sisseastujatele magistritöö teemadeks, mis on jätkuvalt aktuaalsed ja ootavad uurimist

Nr	Teema	Esitaja / kontaktisik
1		
2		
3		
4		
5		
6	Kohaliku omavalitsuse roll õnnetuste ja süütegude ennetamisel (arusaamad, ootused, praktikad)	KKPO / Henry.Timberg@siseministerium.ee
7	Eduka koostöö eeldused ja lahendused ennetustöök paikkonnas/koolis/lasteaias/kogukonnas	KKPO / Henry.Timberg@siseministerium.ee
8		
9	Politsei juhtimise korraldus ja kogukonnakeskne lähenemine – kuidas politsei saab paremini teenida kogukondi	KKPO / Henry.Timberg@siseministerium.ee
10	Võrgustikutöö ja koostöö turvalisuse tagamisel – erinevate osapoolte arusaamad ja praktikad	KKPO / Henry.Timberg@siseministerium.ee

11	Koostööstruktuuride (nt turvalisusnõukogud) tõhusus ja tulemuslikkus siseturvalisuse valdkonnas	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
12	Abipolitseinike kaasamise mitmekesistamine sh politsei ennetus- ja piirkonnatöösse – arusaamad, ootused (nt abipolitseinikud versus politseiametnikud), praktikad ning probleemid	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
13	Abipolitseinik kui vabatahtlik teenistuja – kust lähevad piirid riigivõimu sh erimeetmete ja sunni kohaldamise volituste andmisel vabatahtlikele	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
14	Naabrivalve kui kogukonnaalgatusel põhineva kollektiivse tegija roll ennetustöös;	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
15	Korteriühistu roll turvalisuse tagamisel (arusaamad, ootused ja praktikad)	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
16	Turvaettevõtted majandustegevus tulu teenimiseks või täiendavad panustajad siseturvalisusesse;	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
17	Turvatöötaja avaliku korra tagamisel – praktilised ja õiguslikud probleemid	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
18	Vargused – menetluslikult politseid koormav, puudutatud inimesele tragöödia. Kuidas ennetada vargusi ja leevendada nende mõju isikutele ja politseile – erinevate osapoolte arusaamad ja ootused, kuidas peaks olema ennetus korraldatud	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
19	Politsei roll riikliku/kohaliku poliitika kujundamises ja teenuste arendamises – kust jooksevad piirid ning millised on koostöömomendid (arusaamad, ootused, praktikad)	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
20	Partnersuhete juhtimine korrakaitsepoliitika kujundamisel siseministeeriumis	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
21	Turvatöötaja roll turvalisuse tagamisel – erinevate osapoolte nägemused ja ootused	KKPO / Henry.Timberg@siseministeerium.ee
22	Kuidas suurenev tähelepanu majandusjulgeolekule mõjutab ettevõtlusmaastikku ja riigi julgeolekut.	JUPO ¹ / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
23	Millised mõjud ja riskid kaasnevad, kui Eesti hakkab tegema taustauuringuid välismaistele otseinvesteeringutele.	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
24	Kapitali vaba liikumise ja ettevõtlusvabaduse põhimõtte, kas see kaalub üles võimalikud riigi julgeolekuohud.	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
25	Vajalikud muudatused seadusandluses, et tõkestada põhiseaduslikku korda ja riigi julgeolekut ohustavat vaenulikke mõjutustegevust.	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee

¹ JUPO – sisejulgeolekupoliitika osakond

26	<p>Elektrooniliste sideandmete üldise säilitamise olemus ja vastavus põhiõiguste ja -vabaduste kaitsega Euroopa Kohtu ning Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Euroopa Kohtu 08.04.2014 lahend C-293/12 ja C-594/15; - Euroopa Kohtu 21.12.2016 otsus kohtuasjades C-203/15 ja C-698/15; - EIK 12.01.2016, Szaboa and Vissy vs Hungary, nr 37138/14; - EIK, 08.11.2018, Figueiredo Teixeira vs Andorra, nr 72384/14; - EIK, 01.12.2008, K.U. vs Finland, nr 2872/02. <p>[Võrrelda, kuidas EK ja EIK on nõ samas valdkonnas teemat käsitlenud. Belgias on üks artikkel kirjutatud, kus neid lahendeid on omavahel võrreldud ning väidetavalt EK ja EIK näevad sideandmete säilitamisega seotud põhiõiguste kaitset erinevalt. Väidetavalt on EIK leebem kui EK]</p>	<p>JUPO / Olari.Valtin@siseministerium.ee</p>
27	<p><i>Over-the-Top</i> teenuse osutajate kohustused andmete säilitamisele ja edastamisele õiguskaitseasutustele</p> <ul style="list-style-type: none"> - OTT-de ja traditsiooniliste sideettevõtete kohustuste võrdlus (ebavõrdne kohtlemine? Kas põhjendatud?); - andmete olulisus kuritegevuse, sh küberkuritegevuse vastases võitluses; - uue nn e-privatsuse määruse mõju OTT-dele (Euroopa Komisjoni ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseks, milles käsitletakse eraelu austamist ja isikuandmete kaitset elektroonilise side puhul ning millega tunnustatakse kehtetuks direktiiv 2002/58/EÜ (privatsust ja elektroonilist sidet käsitlev määrus). - http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52017PC0010. E-privatsuse määrusega seotud dokumendid ja menetluskäik on leitavad: http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market/file-jd-e-privacy-reform 	<p>JUPO / Olari.Valtin@siseministerium.ee</p>
28	<p>Elektroonilise side võrgu kaudu edastatava teabe kogumine ja kasutamine teabe krüpteeringu korral</p> <ul style="list-style-type: none"> - õiguslikud väljakutsed ja lahendused tagamaks eesmärgipärane kuritegevuse vastane võitlus; - tagaukse loomine? Apple ja FBI kaasus (https://geenius.ee/uudis/fbi-nouab-et-apple-avaks-kahtlusaluse-iphone-5c-tim-cook-voitleb-vastu/) - välisriikide praktika (vajadus ühtsele EL/rah.vah lähenemiseks?) 	<p>JUPO / Olari.Valtin@siseministerium.ee</p>
29		
30	<p>Põhiseadusliku korra vastased hübriidsõja tunnused ja meetodid. Hübriidsõja kaitsevahendid EV õiguses</p>	<p>JUPO / Olari.Valtin@siseministerium.ee</p>

31	Põhiseadusliku korra kaitsega seotud kuriteod KarSis – nende efektiivsus tänapäevaste ohtudega toime tulemiseks	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
	Massilised korratud, avaliku korra tagamine PSK kaitsel - üleskutse tegutseda EV vastu; äärmuslus	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
33		
34	Milles seisneb riigi iseseisvuse ja sõltumatuse kaitse KarS-is; <ul style="list-style-type: none"> - Korrupsioon – oht põhiseaduslikule korrale; - Küberründed – oht põhiseaduslikule korrale; - Äärmuslased ja radikaalid – ohuallikad PSK-le; 	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
35	Spionaažikuriteod: riigi reetmine, salakuulamine, vandenõu	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
36		
37		
38	RS kaitse ja salastatud välisteabe kaitse Kaitsepolitsei ameti poolt	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
39	Piiratud tase vs <i>Restricted</i> – kaitse kordade võrdlus <ul style="list-style-type: none"> - Kohtupidamine riigisaladuse asjades; - Riigisaladuse kaitse kriminaal ja kohtumenetluses; - Riigisaladuse kaitse kriisi piirkonnas ja sõja ajal; - Sarnasused ja erisused „piiratud“ tasemega riigisaladuse kaitse korraldamisel ja „restricted“ välisriigi saladuse korraldamisel võrdluses NATO, UK, Saksamaa (vm Euroopa riik, mis oleks nii NATO kui ELis). 	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
40	Kaitsevæalaste kuriteod (sisuliselt riigivastase kuriteo alaliik) <ul style="list-style-type: none"> - Kaitsevæalased kuriteod kui riigivastaste kuritegude alaliik – milleks? - Kaitsevæalased kui kuriteo erisubjektid; - Sõjaaja kohtupidamine karistusõiguses; - Kaitsevæalaste kuritegude konkurents riigivastaste kuritegudega; 	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
41	Kuriteo matkimisest ja agent provokaatorite kasutamisest riigivastaste kuritegude ennetamisel, tõkestamisel, avastamisel, kriminaalmenetluses	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee

42	Kahjud riigivastastes kuritegudes (riigireetmine, põhiseadusliku korra vastane kt, riigisaladuse avalikustamine)	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
43	Kodakondsusproblemaatika riigivastaste kuritegude puhul	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
44		
45	Riigivastased kuriteod küberruumis	JUPO / Olari.Valtin@siseministeerium.ee
46	Ajutise piirikontrolli taaskehtestamine COV-19 kriisi lahendamise põhjal	PVPO ² / Janek.Magi@siseministeerium.ee
47	Automaatse piirikontrolli rakendmise võimalused maanteepiiripunktides, rongides ja bussides	PVPO / Janek.Magi@siseministeerium.ee
48	PNR andmete kasutamine piirikontrolli tõhustamisel ja migratsioonijärelevalves	PVPO / Janek.Magi@siseministeerium.ee
49		
50		
51		
52	Efektiivne riigiülene riskikommunikatsiooni korraldamine teiste riikide näidetel *	PKPO / mirjam.kivinuk@siseministeerium.ee
53	Kriisireguleerimise oskusteabe ja kriisireguleerimise alase hariduse vajadus muutuvus ühiskonnas *	PKPO / raoul.raidna@siseministeerium.ee
54	Kriisireguleerija õppemooduli vajaduse hindamine *	PKPO / raoul.raidna@siseministeerium.ee
55	Ulatusliku evakuatsiooni tingimustes kohaliku omavalitsuse üksuse roll ja ülesanded *	PKPO / raoul.raidna@siseministeerium.ee
56	Hädaolukorra lahendamise juhtimiseks nõutav kompetents ja pädevus *	PKPO / raoul.raidna@siseministeerium.ee
57	Asutuste valmistumine ja valmisolek hädaolukordade lahendamiseks läbi plaanide *	PKPO / raoul.raidna@siseministeerium.ee
58	Kaitsevälise operatsioonilise planeerimise meetodika rakendamine kriisireguleerimises *	PKPO / raoul.raidna@siseministeerium.ee
59	Integreeritud kriisireguleerimise- ja riigikaitseõppused, kas koos või lahus *	PKPO / raoul.raidna@siseministeerium.ee

² PVPO – piirivalvepoliitika osakond

60		
61	Paiksed hoiatussüsteemid avalikkuse teavitamiseks *	PKPO / tarvi.ojala@siseministeerium.ee
62	Ohutasemete süsteem elanikele *	PKPO / tarvi.ojala@siseministeerium.ee
63	CPTED põhimõtete võimalik laiendamine tuleohutuse valdkonda *	PKPO / mari.tikan@siseministeerium.ee
64	Inimeste vastutustunde suurendamine tuleohutusnõuete täitmisel *	PKPO / mari.tikan@siseministeerium.ee
65	Ohutusnõuete kohaldamine ehitise otstarbe muutumisel *	PKPO / tarvi.ojala@siseministeerium.ee
66	SiM ja valitsemisala asutuste riigikaitse planeerimise optimaalne tegevusmudel *	PKPO / kurmo.meister@siseministeerium.ee
67	Siseturvalisuse vabatahtlike kaasamise ja tegevuse kitsaskohad *	PKPO / jaanus.teearu@siseministeerium.ee
68	Korralduseseaduse ja/või Päästeseaduse meetmete rakendamine *	PKPO / tarvi.ojala@siseministeerium.ee
69		

* Teema kohta on toodud põhjalik probleemikirjeldus ja taustainfo LISA-s 1.

Pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna poolt Sisekaitseakadeemiales esitatavad magistritööde teemad:

KRIISIREGULEERIMINE

1. „Efektiivne riigiülene riskikommunikatsiooni korraldamine teiste riikide näidetele“

Probleemi kirjeldus: Nii nagu hädaolukordade juhtimine, on ka hädaolukorra riskikommunikatsiooni korraldamine Eestis detsentraliseeritud. Ometi on näha, et selleks, et hädaolu-kordadeks valmisolekut inimeste jaoks atraktiivsemaks teha/teemat populariseerida, tuleks pakkuda lahendusi riigi poolt tervikuna. Lisaks tuleb arvestada, et inimeste vastuvõtlikkus nõuab ebamugavate teemade suhtes on tavaolukorras küllaltki madal. Inimesed ei näe, et hädaolukorrad võiksid neid või nende lähedasi puudutada. Aluseks saab võtta Päästeameti poolt tellitud hädaolukordadeks valmisolekualased indeksuuringud (2017, 2019). Olukorra tõsidust mõistetakse tihtipeale alles siis kui on juba hilja ennetada, tuleb juba reageerida.

Magistritöö võiks pakkuda võrdlevat analüüsi mõnedest Eestiga sarnastest riikidest, kellel hädaolukorra riskikommunikatsioon efektiivselt on korraldatud ning autor võiks hinnata ka nende meetmete sobivust Eesti kontekstis.

Kontaktisik: Mirjam Kivinuk (612 5134; mirjam.kivinuk@siseministeerium.ee). Olen valmis kaasjuhendama.

2. „Kriisireguleerimise oskusteabe ja kriisireguleerimise alase hariduse vajadus muutuvast ühiskonnas“

Probleemi kirjeldus: Lähtudes hädaolukorra seadusest on väga paljudel asutustel ja ettevõtetel suur kriisireguleerimise ülesannete täitmise kohustus. Tuleb tagada nii elutähtsate teenuste osutamine ja teenuste toimepidevus, hädaolukordade lahendamiseks ja riigikaitseks valmistumine jne. Küsimus on, et kas, kuidas ja kelle abil suudavad asutused ja ettevõtted ülesanded kvaliteetselt täita ning milline peab olema nende spetsialistide kvalifikatsioon ja kui suur on vastavate spetsialistide vajadus. Kas üldse Eesti Vabariigis on olemas haridusasutus või kas peaks olema selline haridusasutus, mis annab tänasele teadmiste vajadusele vastavat kriisireguleerija haridust või kvalifikatsiooni ning kui ei, siis milline peaks olema Eesti lahendus.

Kontaktisik: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada.

3. „Kriisireguleerija õppemooduli vajaduse hindamine“

Probleemi kirjeldus: Eraldiseisva kriisireguleerija õppemooduli vajaduse hindamine vajaliku kompetentsi tõstmiseks riigiasutustes (sh KOV-d) ja ettevõtetes (ETO-d). Meil võiks olla kool (SKA või TTÜ), kus pakutakse ette laiema vaatega kriisireguleerijatele väljaõpet (riskijuhid/ turvajuhid, kriisinõunikud), kes suudavad tegeleda riskide hindamise- ja haldusega, hinnata turvariske, koostada vajalikke plaane/kavasid, korraldada õppuseid; planeerida ja suunata ettevõtte/asutuse kriisideks valmistumist; oleksid oskused kriisi lahendamiseks ja juhtimisest, evakuatsiooni korraldamisest; operatiivsest ja operatsioonilisest planeerimisest jne. Idees see võiks olla eraldi moodul, kuhu minnakse peale inseneri õpet täiendavalt õppima. Lisaks läbi laiapiindse riigikaitse vaate tuleb KOV-dele lisaks palju kohustusi.

Antud töösse annab väärtuse teiste riikide sama eesmärgi täitmiseks lahenduste välja toomine ja analüüs.

Hetkel on sarnase arenduse Päästekolledž oma tegevusse võtnud, kuid sõltumata sellest on see oluline teema. Esitaja: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada.

4. „Ulatusliku evakuatsiooni tingimustes kohaliku omavalitsuse üksuse roll ja ülesanded“

Probleemi kirjeldus: KOV-de ülesanded määratakse ära seaduse tasandil ja ulatusliku evakuatsioon ülesande osas on neil seadusega pandud „kaasa aitamise“ ülesanne. Samas on tegemist väga olulise asutuse, ressursi ja võimekusega Eesti Vabariigis, kellel peaks olema väga selge roll ja ülesanded ulatusliku evakuatsiooniks valmistumisel kui ka ulatusliku evakuatsiooni korraldamise korral. HOS alusel on korraldav asutus PPA, kuid PPA ei suuda kõiki vajalikke ülesandeid ära täita. Hüpotees: „KOV üksus on parim ja õigustatum asutus, kelle vastutusel peaks olema korraldada evakuatsioonikohtade valmisolek ja evakueeritute vastuvõtmine evakuatsiooni vajadusel“. Töö ülesande täitmiseks on oluline kasutada välisriikide praktikat. Töö eesmärk on pakkuda välja riigi mõistes KOV-de täpsem vastutus, valmisolek ja ülesanne ulatusliku evakuatsiooni korraldamisel ning ülesannete täitmiseks valmisoleku tagamine.

KOV-dele evakuatsiooni korral suurema vastutuse ja ülesannete andmine läheb RiKS/HOS muutmisega töösse (eelnõus), kuid sõltumata sellest on edasi arendamist vajav teema.

Kontaktisik: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada.

5. „Hädaolukorra lahendamise juhtimiseks nõutav kompetents ja pädevus“

Probleemi kirjeldus: Uue HOS vaates on meil väga palju asutusi, kellel on või saavad omale vastutuse olla hädaolukorra lahendamist juhtivaks asutuseks sh 33 ETKA-st KOV üksust (tulevikus kõik 79). Otsime vastust küsimusele „Kas üldse ja milline peab olema juhtivate asutuste valitud ametiisikute kompetents ja pädevused, et olla kindel juhtimise kompetentsis ning kas ja milline peaks olema vastav koolitus- ja hindamis süsteem, kompetentsi hoidmine ja atesteerimine“. Töö ülesande täitmiseks on oluline kasutada välisriikide praktikat (nt Inglismaal rakendatavad Bronze, Silver, Gold juhtide koolitus ja hindamissüsteemi).

Kontaktisik: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada. Võimalik kaasjuhendaja: SKA päästekolledži assistent Andre Tammik (andre.tammik@sisekaitse.ee)

6. „Asutuste valmistumine ja valmisolek hädaolukordade lahendamiseks läbi plaanide“

Probleemi kirjeldus: Uue HOS-ga koostatakse asutustevahelise koostöökokkuleppe lahendusega hädaolukordade lahendamise plaanid. Eestis on hetkel ca 40 hädaolukorra lahendamist juhtivat asutust ja koostamisel ca 50 hädaolukorra lahendamise plaani. Lisaks on asutuste siseselt veel erinevaid plaane ja kavasid (nt Päästeametis on operatiivkaardid, olid operatiivplaanid).

Magistritöö mõtte on, et analüüsida ja pakkuda välja Eesti jaoks parim lahendus, et asutused oleksid valmis suursündmuste, ressursimahukate sündmuste, hädaolukordade lahendamiseks läbi plaanide perekonna. Oluline vaatenurk on, et iga koostatav plaan kannaks ja annaks väärtust ning, et plaanid oleksid

rakenduslikud ja praktilised. Kas peaksid olema kasutuses lisaks suurobjektide (nt A või B kategooria suurõnnetusega ettevõtte) ja piirkondade (nt Pärnu linn üleujutuse) nende riskidele põhinevad operatsiooniplaanid?

Ülesande täitmisel on oluline kasutada välisriikide praktikat ning hinnata Eesti riske ja vajadusi, sh arvestada meie riigi eripäradega.

Kontaktisik: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada.

7. „Kaitsevälise operatsioonilise planeerimise metoodika rakendamine kriisireguleerimises“

Probleemi kirjeldus: Kaitsevälise operatsioonilise planeerimise metoodika integreerimine kriisireguleerimise tegevustesse ja sisekaitsealsetesse tegevustesse.

Tegevus seondub kaitsevälise metoodika rakendamiseks, nii planeerimistegevustes (nt HO riskianalüüsid) kui ka operatsioonide juhtimises (nt: HOLF-d).

Eesmärk oleks hinnata, kas ja kuidas oleks mõistlik seda metoodikat, sh modifitseerides, kriisireguleerimise ja sisekaitsealsetesse tegevustesse integreerida.

Lisaks kas tuleks SKA üliõpilastele seda metoodikat õpetada lähtudes asutuste vajadustest ja koostööst kaitsevähaga.

Esitaja: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada.

8. „Integreeritud kriisireguleerimise- ja riigikaitseõppused, kas koos või lahus“

Probleemi kirjeldus: Kriisireguleerimis- ja riigikaitseõppused ei ole hetkel omavahel integreeritud ega moodusta ühtset tervikut ja on kui kaks eraldi maailma. Magistritöö mõte on leida vastus küsimusele, kas tuleks luua Eesti jaoks ühendatud õppuste korraldamise kontseptsioon, kus on integreeritud kriisireguleerimise- ja riigikaitseõppused ühtseks tervikuks.

Hetkeprobleemid:

1) killustatult korraldatakse eri liiki õppuseid (tavaõppused, kriisireguleerimisõppused, riigikaitseõppused jne), mida planeeritakse ja korraldatakse erinevate metoodikate järgi;

2) pole olemas ühtset metoodikat ja juhendmaterjali õppuste kavandamiseks, planeerimiseks, läbiviimiseks ja õppuse järgsete tegevuste ellu viimiseks (HOS võtmes on SKA-I ülesanne STAK 2020-2030 tähtajaga 2021.a.);

3) kriisireguleerimis- ja riigikaitseõppuseid ei planeerita harmoneeritult;

4) õppustele annavad oma sisendi erinevad arengukavad (STAK ja RKAK) ja seadused (HOS, RiKS),

5) riigikaitseõppused ja kriisireguleerimisõppused on kui teineteise konkurendid, konkureerides asutuste eelarvele ja ressursile ning mõlemast tekib suur koormus asutustele, sest mõlemad on kohustuslikud,

Kas on vajalik ja võimalik kriisireguleerimisõppused ja riigikaitseõppused konsolideerida? Kas saab eelnimetatud õppuseid korraldada ühtsete kokkulepitud põhimõtete järgi ja neid põhimõtteid rakendaksid kõik õppuste korraldajad? Kas nimetatud õppuseid saab planeerida koos lähtudes riiklikest eesmärkidest, strateegiatest ja kavadest ning integreeritult ja seotult, kuna õppused kannavad ühte lõppeesmärki, valmistuda kriisideks?

Kontaktisik: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada.

9. „Paiksed hoiatussüsteemid avalikkuse teavitamiseks“

Elanikkonnakaitse kontseptsiooni soovitus: Kaaluda analüüsi koostamist avalikkuse ohuteavituseks paiksete hoiatussüsteemide (sireenid, valjuhääldid) kasutuse laiendamise võimaluste ja otstarbekuse kohta, võttes arvesse nende rakendatavust nii hädaolukordades kui ka sõjalise konflikti korral. Kontaktisik: Tarvi Ojala (5101719, tarvi.ojala@siseministeerium.ee).

10. „Ohutasemete süsteem elanikele“

Elanikkonnakaitse kontseptsiooni soovitus: Kaaluda elanike ohuteadlikkuse suurendamiseks ohtudeülese ohutasemete süsteemi väljatöötamist. Kontaktisik: Tarvi Ojala (5101719, tarvi.ojala@siseministeerium.ee).

TULEOHUTUS

1. „CPTED põhimõtete võimalik laiendamine tuleohutuse valdkonda“

CPTEDi (*Crime Prevention through Environmental Design* ehk kuritegude ennetamine läbi keskkonna kujundamise) põhimõtted hõlmavad praegu peaaesjalikult korrakaitsega seotud aspekte läbi ruumiplaneeringu teadliku arendamise. Tegevuse tuumaks on nõu ohutu maja ja selle ümbrus, samas peaks olema võimalik siseriiklikult ohutu maja ideed laiendada ka muudele valdkondadele – näiteks tuleohutus. Töö tegija peakski välja selgitama kuidas ja millises mahus see võimalik oleks. Töö tegemisel tuleb peaaesjalikult suhelda Politsei- ja Piirivalveametiga, kes on Eestis selle projekti vedaja, aga kindlasti tuleb kaasata ka üks või rohkem kohaliku omavalitsuse üksust (KOV). Töös peaks kirjeldama ka CCI (*Cutting Crime Impact* ehk kuritegevuse mõjuvähendamine) põhimõtteid, sest see on CPTEDiga tihedalt seotud. Töö tulemiks peaks olema juhised KOVidele, kes on vastutavad ruumilise planeerimise eest Eestis.

Lisainfo: https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Ennetus/cpted_kasiraamat_politseinikele_et.pdf

Kontaktisik: Mari Tikan (5224894, mari.tikan@siseministeerium.ee). Saan olla kaasjuhendaja.

2. „Inimeste vastutustunde suurendamine tuleohutusnõuete täitmisel“

Tuleohutuse valdkonnas on palju reegleid, mis kogumis peaksid viima tulekahju tekke võimaluse miinimumini või siis selle puhkemisel tooma kaasa võimalikult väikesed kahjud. Meie reeglid on nii ehituslikud kui ka korralduslikud, st lisaks hoonetele on ka reguleeritud inimeste käitumine. Samas on meil igal aastal umbes 1000 hoonetulekahju, kus hukuvad inimesed ning mille kahjud on väga suured. Selle uurimiseks saab püstitada erinevaid uurimisküsimusi, näiteks:

Kas kõik tuleohutusnõuded peavad olema kirjas käskude ja keeldudena (õiguses) või saame mingis osas jääda lootma ka inimeste endi vastutustundele? Kas üldse on võimalik tuleohutusnõuete tagamiseks reguleerida kõike õiguses? Kuidas selgitada inimestele, et tuleohutuse tagamisel on "tööriistad" ka nende endi käes? Kas ennetus ja/või teavitustegevus võib olla teatud juhtudel tõhusam kui käsk/keeld/järelevalve? Kui palju maksab ühe tulekahju ennetamine ja kui suure osa sellest peaks kandma riik (nt kodud tuleohutuks projekt)? Kui palju maksab aga üks tulekahju omanikule/kindlustusele/riigile (tulekahjude varahindamise mudel)?

Töö tulemiks võiks olla Päästeameti ennetustöö osakonnale kas mõni uus vaatenurk teemale või siis kindlus, et ollakse õigel teel. See tähendab, et koostööd tuleb teha Päästeameti ennetustöö osakonnaga, aga kindlasti ja ohutusjärelevalve osakonnaga.

Lisainfo: <https://www.rescue.ee/et/hoonetulekahjud>

Kontaktisik: Mari Tikan (5224894, mari.tikan@siseministeerium.ee). Saan olla kaasjuhendaja.

3. „Ohutusnõuete kohaldamine ehitise otstarbe muutumisel“

Analüüsida võimalusi automaatseks riski hindamiseks ehitise muutmisel selle elutsükli ajal, BIM (Building Information Modeling) põhimõtteid rakendades.

Kontaktisik: Tarvi Ojala (5101719, tarvi.ojala@siseministeerium.ee).

RIIGIKAITSE

„SiM ja valitsemisala asutuste riigikaitse planeerimise optimaalne tegevusmudel“

Riigikaitse laiast käsitlest tulenevate vajaduste (riigikaitseülesannete) valguses on oluline sidustada (viia ühtsetele alustele) strateegiline-, operatiiv- ja taktikaline planeerimine. Selleks vajavad kujundamist planeerimisformaadid, mis hõlmavad võimalikult paljusid domeene (nt: organisatsioonistruktuur, väljaõppe korraldus, logistika ja infrastruktuur, personal, materjalimajandus jms). Tegevustele nimetatud domeenide lõikes on vajalik kehtestada ühtne "katus", ehk tegevusmudel(id), mis seovad, valitsemisala üleselt, määratud riigikaitseülesanded nende täideviimiseks eraldatava ressursi, vajaliku juhtimis-täidesaatmis- ja järelevalvekorralduse.

Kontaktisik: Kurmo Meister (53052717, kurmo.meister@siseministeerium.ee). Saan olla kaasjuhendaja.

VABATAHTLIKE KAASAMINE

„Siseturvalisuse vabatahtlike kaasamise ja tegevuse kitsaskohad“

Siseturvalisust kindlustavad asutused vajavad ülesannete täitmisel vabatahtlike toetust, milleks on loodud erinevad formatsioonid: abipolitseinikud, vabatahtlikud päästjad jmt. Täna on erinevate vabatahtlike kaasamise alused, korraldus ja sotsiaalsed tagatised reguleeritud erinevate õigusaktidega, mis on loonud erinevad alused, viisid ja riigipoolsed hüved vabatahtlike kasutamisel. Kohati on vabatahtlike kasutamine endiselt reguleerimata, näiteks on ebaselge, kuidas saaks PPA kaasata vabatahtlikud ulatusliku evakuatsiooni läbiviimisele ja mis oleks nende sotsiaalsed tagatised.

Vajalikuks võib osutada riigipoolsete vabatahtlike kaasamise ühtsete põhialuste, korralduse ja sotsiaalsete tagatiste pakkumine ühel tasemel, reguleerides see ühe seadusega.

Kontaktisik: Jaanus Teearu (5027975, jaanus.teearu@siseministeerium.ee). Saan olla kaasjuhendaja.

ÕIGUSVALDKOND

„Korralduseseaduse ja/või Päästeseaduse meetmete rakendamine“

Analüüsida valitud riikliku järelevalve meetmete rakendamist - õiguste piiramiste õigustatust, täiendavate regulatsioonide vajalikkust.

Kontaktisik: Tarvi Ojala (5101719, tarvi.ojala@siseministeerium.ee).

KUSTUTUSTÖÖD

„Kustutustöödega seotud riskid ja vähihaiguse maandamise meetmed“

Kahjuks lahkub meie seast mitmeid Päästeameti töötajaid vähihaigusega võideldes. Antud magistritöö eesmärk on teadvustada vähihaiguse soodumust läbi tulekustutustööde tegemise ning pakkuda välja lahendeid ja meetmeid vähihaiguse avaldumise maandamiseks.

Üks peamisi küsimusi on, et kas Eestis pööratakse päästetöö juhtide ja päästjate endi poolt enda tervisekaitseks tähelepanu. Peamine küsimus on, et kas enda tervise kaitsele üldse päästetöötajad mõtlevad ja mitmes prioriteet see nende endi jaoks on. Kas kasutatakse hingamisaparaate kustutustöödel, kus lenduvad tohututes kogustes mürgiseid gaase ja osakesi (prügikastid, autod, rekkad jne). Osati tundub, et hingamisaparaati ei võeta kui kaitsevahendit enda tervise jaoks. Töö käigus tuleks hinnata asjaolusid enda tervise mitte kaitsmisest. Kas ja millised on põhjused, et hingamisaparaate ei kasutata laiemalt kustutustöödel. Kas seepärast, et peab seda hooldama või küsimus on trendis, et hingamisaparaat on nõrkadele või on muud asjaolud.

Lisatud pildid tulekahjust, kuid samas saab öelda, et see on pigem läbiv trend kustutustöödel: <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/krimi/videod-ja-fotod-tallinna-sadamas-kargatas-mitu-plahvatust-suttinud-reka-poles-maani?id=89370297>

Töö eesmärk on anda tuge suuremaks tähelepanuks vähiriskide maandamisel ja päästetöötajate kvaliteetse eluea pikendamisel. Antud töös on väga oluline kasutada teiste riikide kogemust ja lähenemisi.

Kontaktisik: Raoul Raidna (5167398, raoul.raidna@siseministeerium.ee). Ei saa kaasjuhendada.

Siseministeeriumi allasutuse teemad

1) Venemaa sõjaväepensionärid Eesti Vabariigi jõustruktuurides.

2) Ametniku tegevuspiirangud. Pöörduste efekti toimimine –

Avaliku teenistuse seadus § 60 lg 5 piirab ametnikel töötada tööandja juures (olla juhtorgani liige, omada osalust jne), kelle üle ta on järelevalvet teinud. Kas pöörduste efekti toimimiseks on olemas piisav õiguslik raamistik? Kas on vajalik õiguslikult reguleerida normi rakendamiseks järelevalve küsimusi? (Kohtla-Järve endise linnapea J. Solovjovi näide).

Lisaks võib käsitleda ametis oleva ametniku tegevuspiirangut - saada tulu kõrvaltegevuse eest, kui sama tegevus kuulub tema teenistusülesannete hulka. Kuidas kohaldub tegevuspiirang juristile, IKT töötajale ehk kuidas sisustada sama tegevust, mis oleks normi mõttega kooskõlas ning ei piiraks ettevõtlusvabadust? Narva volikogu liikmete toimingupiirangu värske kaasus. *Õiguskantsler Ü. Madise kinnitusel tuleb luua huvide konflikte vältiv õigusselgus olukorras, kus kohaliku omavalitsuse volikogu liige töötab omavalitsuse hallatava ametiasutuse juhina või kuulub sellise kohaliku omavalitsuse osalusega ühingu juhatusse või nõukokku, mille üle ta volikogu liikmena peab teostama järelevalvet.* (

<https://www.err.ee/618475/madise-omavalitsustes-korruptsiooni-ohjeldamiseks-tuleb-seadusi-muuta>). Praegu on menetluses KOV eelnõu, võimalik et käsitlust leiab volikogu liikme täiendavad piirangud, mis tulenevad huvide konfliktist.

3) Lobeerimise õiguslik reguleerimine –

Lobeerimise õiguslikust reguleerimisest on poliitikute ja ajakirjanduse poolt olnud pidevalt juttu ning on tehtud ettepanekuid erinevateks algatusteks. 2021 võeti vastu ametniku lobeerimise hea tava. Kas lobeerimine peaks olema asutuste ja organisatsioonide siseregulatsioonide teema või on võimalik õigusaktidega osaliselt seda reguleerida? Kas ebakohast lobeerimist karistusõiguse väliselt on võimalik halduslikult tõkestada ja kas see oleks demokraatlikule riigikorraldusele kohane? Võimalik uurida Euroopa Liidu loberegistrit ja vastavat regulatsiooni eri riikides.

4) **Mõju korruptiivse kasutamise ja mõjuvõimuga kauplemise erisused ja sarnasused –**

Keeruline teema, sest Eestis kohtupraktika puudub ning opereerima peaks kujundlike teoreetiliste konstruktsioonidega. Samas kui korruptiivse mõju teemasid õiguslikult mitte avada ja selgitada, siis on ka praktikas keerulisem uusi peitkuritegude koosseise mõista ja tuvastada.

5) **Riigihankes osalejale eelise andmine –**

selgitada millisel juhul on eelise andmine või pakkuja teavitamine kuritegelik. Võimalik käsitleda KarS § 300 muudatusi. Normi rakendamine oli enne 2015.a. keerulisem, sest „põhjendamatu eelise loomise“ määratlemine tingis väga laia kriminaalmenetluse aluste olemasolu.

Kehtiv sõnastus - (1) Riigihanke menetluse nõuete rikkumise eest menetluses osalejale eelise andmise eesmärgil, samuti seaduse kohaselt nõutavat riigihanke menetlust korraldamata hankelepingu sõlmimise eest eelise andmise eesmärgil;

Sõnastus kuni 01.01.2015 - Riigihangete konkursil ühele osalejatest põhjendamatu soodustingimuste või eeliste loomise või muul viisil riigihangete teostamise nõuete rikkumise eest, kui sellega on tekitatud oluline varaline kahju.

6) **Jälitustegevuse kasutamine korruptsiooni kuritegude uurimisel –**

Võimalik võrrelda riikide JT regulatsioone GRECO hindamise materjalide põhjal. Kas JT on riikides oluline või vajalik korruptsiooni kuritegude tõendite kogumisel?

Eesti kohtupraktika põhjal – Milliseid JT liikide tõendeid on korruptsiooni kuritegude menetluses esitatud ja kuidas on kohus neid tõendeid hinnanud?

7) **Ametiisiku huvide deklareerimisest –**

Miks on vaja huvisid deklareerida. Riigid on lähenenud erinevalt. Osades riikides on põhjalik deklareerimine, tsentraliseeritud kontroll ning tugev järelevalve. Teistes riikides vastupidi. Eestis on huvide deklareerimise vajadus vähenenud ja järelevalve suures osas detsentraliseeritud. Kas selline mudel täidab korruptsiooni preventsiiooni eesmäärke? Kas oleks otstarbekas õiguslikku regulatsiooni täiendada või pigem jätta õiguslik regulatsioon samaks?

8) **Seotud isik korruptsiooni süütegudes –**

Toimingupiirangu rikkumise süüteo koosseisu tuvastamisel on oluline välja selgitada seotud isik. Keerukust võib valmistada KVS § 7 lg 1 p 4 ja § 11 lg 2 ja 3. Selgelt 2 tooli peal istumise süüteo koosseisu tuvastamine on lihtne ning ametiisikud mõistavad paremini seda keeldu. Kui seotud isiku

tuvastamine on keeruline, siis ka ametiisik võib kergemini libastuda keelatud otsuste ja toimingute tegemisel. Eesmärk ei ole teha KVS-s parandusettepanekuid, vaid õiguslikult selgitada seotud isikute liike ja võimalusel korruptsiooniõhtu.

9) **Altkäemaksu vara liigid –**

Millist liiki vara lubamisega on nõustunud või millist vara on vastuvõetud ning millisel viisil on seda tehtud? Klassikaline rahaümbriku andmine altkäemaksuna on asendumas keerulisemate raskelt tuvastatavate vara üleandmise liikidega. Näiteks kasutatakse vahendajate fiktiivseid või osaliselt fiktiivseid konsultatsioonilepinguid, milles altkäemaksu andja ja vastuvõtja otseselt ei figureeri.

Kontaktisik: Külli Saluste (Kylli.saluste@sisekaitse.ee)

PPA eelistatud teemad magistritööks sisejulgeoleku magistriõppes

Nr	Teema	Probleemikirjeldus, taustainfo
1	Kuidas hinnata kuritegevuse mõju kogukonnale, valdkonnale, julgeolekule?	Pareto printsiibi järgi saavutatakse 80% tulemust 20% panusega. Suure osa kuritegevusest sooritab väike osa kurjategijaid, seega panus sellele vähemusele peab tooma olulise vähenemise kuritegevuses. Vajame lahendusi, millega leida üles need väiksed osad, millest tuleb suur tulemus ning vajame ka meetodeid, millega kontrollida, kas see on nii.
2	Kuidas hinnata järelevalve mõju liiklusele?	
3	Kuidas hinnata süüteomenetluse mõju kogukonnale, valdkonnale, julgeolekule?	
4	Kuidas hinnata ennetustegevuse mõju?	
5	Kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise seaduslike aluste võrdlus Eesti, Läti, Leedu, Soome ja püüda hinnata nende tulemuslikkust	Uurimistöö ülesanne on välja selgitada kriminaaltulu arestimise efektiivsus Eesti seadusandluses. Töö eesmärk on teha konkreetsed ettepanekud muudatusteks, mida võiks seadusesse sisse viia. Täna süsteemi efektiivsuse mõistmiseks on vaja uurida teiste riikide seadusandlust ja praktikas toimivust. Valik ei pea olema ainult pakutud riikidest. Siinkohal võib konsulteerida PPA-ga, et leida teadaolev riik, kelle süsteem tugineb väga heale seadusandlusele.
6	Rahapesu menetluspraktika kujunemine Eesti õigusruumis ja mida siin tuleks paremaks muuta	Uurimistöö ülesanne on uurida nt viimase kümne aasta rahapesu menetluspraktikat tuginedes riigikohtu ja ringkonnakohtu praktikale. Töö eesmärk on välja selgitada, kas

		kohtud tõlgendavad rahapesu mõistet Euroopa direktiivide kohaselt või on Eesti kohtud teinud põhjendamatu kitsendusi tõlgendamisel, mis on rahapesu menetlused muutnud Eestis keeruliseks.
7	Euroopa Horisont projektide mõjuhindang PPA-s: edulood, kitsaskohad ja parandusettepanekud	
8	Mustade jõulukaartide mõju kaardisaajatele (statistiliste andmete põhjal)	
9	Kontrolltehingute mõju alkoholi edasimüüjatele	
10	Politsei ettepanekute (turvalise ruumiloome põhimõtetest lähtuvalt) mõju kohaliku tasandi elukeskkonnale.	
11	Relvaomanike järelvalveprotsessi mõju kogukonna turvalisusele	
12	Kuidas politsei tegeleb huvikaitse teemaga (turvalisusettepanekute jõustamine)	
13	PPA tegevuste efektiivsus 9. mai sündmuste ennetamisel	
14	Nutika piirikontrolli kontseptsiooni rakendamine piiripunktides	Uurimistöö eesmärk on välja selgitada, millised uued tehnoloogiad ja protsessid oleksid piirikontrollis kasutatavad, et piiriületaja füüsiline kontakt ametnikuga/ametnikega oleks minimaalne, tegevustes ei oleks korduvust ning piiriületus oleks sujuv ja kiire. Arvesse tuleb võtta maailmas toimuvaid innovaatilisi ja tehnoloogilisi arenguid ning kehtivat õigusruumi ja regulatsioone, sh tagada inimõigused ja isikuandmete kaitse.
15	Kriteeriumid juhtumite liigitamisel lähisuhtevägivalla juhtumiteks. Võrdlev analüüs prefektuuride näitel	
16	Lähisuhtevägivalla juhtumites riskiastme kujunemine	
	Kontaktisik teemade täpsustamisel ja täiendavate küsimuste korral: Merlin Mängel, merlin.mangel@politsei.ee	

MTÜ Eesti Eruohvitseride Kogu ja Tondi SK Ajalooklubi töörühma sisend repressioonidega seotud magistritööde teemadeks Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudile ja teistele ülikoolidele

A. Õigusloomega seotud teemad (eeldavad varasemat õigusalast kõrgharidust)

I. NSVL, ENSV, Vene Föderatsiooni ja Eesti Vabariigi rehabiliteerimisalase õigusloome võrdlev analüüs ja ettepanekud Eesti seadusandjale.

Üksikasjad: „Uurida EL ja VF seadusandlusest tulenevaid uusi võimalusi NSV Liidu aegsete repressioonide, tekitatud varaliste kahjude ja territoriaalsete annekteerimiste kompenseerimise/tagastamise vallas (s.h. saavutada selgus, mis muutus NSVL/ENSV ÜN presiidiumi 07.12.1988 (kohtuväline massiküüditamine) , NSVL ÜN Presiidium 16.01.1989 (lisa meetmed repressioonide ohvritele), ENSV 19.02.1990 (alusetult karistatute) seadluste alusel rehabiliteeritute õigustes pärast VF 18.10.1991 rehabiliteerimise seaduse jõustumist? Nende kolme varasema õigusakti juriidilise loogika lünklikus lubab eeldada, et VF 1991 aasta seaduse alusel jätkatakse rehabiliteerimise menetlust nende osas, keda oli aastail 1988-1991 ENSV/NSVL rehabiliteerimise seadluste alusel rehabiliteeritud ainult formaal-juriidiliselt (ilma süüdlasi karistamata jne)“. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Lembit Allingu*

II. Esitada täiendus/parandus ettepanekud selle Eesti seadusandluse osa kodifitseerimiseks, mis käsitleb okupatsioonikuritegude ohvrite õiguste taastamist, rehabiliteerimist, kurjategijate kohtulikku karistamist, kahjude kompenseerimist.

Üksikasjad: „President Konstantin Päts'i ei ole sellepärast rehabiliteeritud, et Eesti Vabariigi rehabiliteerimise seadusest on välja jäetud selline repressioon nagu „sundravi kinnises raviasutuses“. *Juhendaja Ivar Vello Rinne konsultant Lembit Võime.*

III. Õiguslik hinnang 1920. aasta 2. veebruari Eesti –Venemaa vahelist lepingut aluseks võtvatele NSVL, Vene Föderatsiooni ja Eesti Vabariigi õigusaktidele, järeldused ja ettepanekud.

Üksikasjad: „1. Selgitada välja need õigusaktid, milles NSVL/VF on tunnustanud 2. veebruari 1920 Eesti-Vene rahulepingu jätkuvat kehtimist. 2. Saavutada, et Eesti Vabariigi ametnikud tunnustavad Tartu rahulepingut toimivaks lepinguks ja lähtuvad läbirääkimistel Vene Föderatsiooniga kõrvalekaldumatult sellest. 3. NSVL kuritegelikku otsust annekteerida Eesti Vabariigi alad ei saa Vene Föderatsioon käsitleda, kui õigustatud alust nende alade jätkuvaks valdamiseks. 4. Praeguses olukorras lisaks on kõne all ka mõlemapoolne praktiline vajaduses – Petserimaal ca 50 km pikkune loogiline piir on venitatud kurvilisena enam kui kolm korda pikemaks, mis tarbetult komplitseerib kummagi poole piiri valvamist.“ *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Enn Tupp*

IV. Annekteeritud Eesti alade tagasinõuet toetavate dokumentide analüüs ja ettepanekud Eesti Valitsusele alade tagasinõudeks.

Üksikasjad: “Tartu rahulepingu alusel taotleda annekteeritud Eesti alade tagastamist Vene Föderatsioonilt: a) 1944. aasta 23. augustil Eestilt, NSV Liit ühepoolselt, VNFSV Pihkva oblasti administratiivpiire määrava NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse alusel, Pihkva oblastiga liidetud Petserimaa vallad; b) ühepoolselt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 24. novembri 1944 seadluse alusel Leningradi oblastiga liidetud Narvatagused vallad“. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Toivo Tasa*

V. Hinnang senistele sõjakohtute ja sõjatribunali alase seadustiku loomise katsetele ja ettepanekud.

Üksikasjad: „Koostöös Riigikogu komisjonide, Kaitseministeeriumi, Justiitsministeeriumi ja Kaitsevägega luua Eesti oma sõjakohtu/sõjatribunali/sõjaprokuratuuri alane seadusandlus“. *Juhendaja võiks olla reservohvitser major Kaido Pihlak*

VI. Anda õiguslik hinnang võimalusele - alustada rahvusvahelist sõjakohut NSVL aegumatute sõjakuritegude üle, mis Nürnbergis maha salati ja järelused 2022. aasta Venemaa karistamiseks sõjakuritegude eest.

Üksikasjad: Võttes arvesse Venemaa 24.02.2022 alanud sõda Ukraina vastu on soodne ajaaken (*nii nagu oli ka 1918 ja 1991*), et Soome, Eesti, Läti, Leedu, Poola, Georgia, Ukraina, Valgevene, Moldova ja veel mõne II Maailmasõja ajal või järel ülekohtu kannatanud riigid (*nt Rumeenia, Saksamaa*) võiksid esitada ühise taotluse, ellu kutsuda rahvusvahelise sõjatribunali „Nürnberg II“, totalitaarse NSV Liidu 1939-1953. aastate rahvusvaheliste:

- rühvastaste kuritegude (*MRP salaprotokollid, 1939.aasta agressioon Poolas ja Soomes, Eesti, Läti ja Leedu okupeerimine jne*);
- sõjakuritegude (*aurik „Kassari“ uputamine, tsiviillennuki „Kalev“ allatulistamine Keri saare juures, Poola ohvitseride massihaud Katõni metsas, Tallinna, Tartu, Pärnu ja Narva pommitamine 1944, ujuvhospitali „Moero“ uputamine jne*);
- genotsiidi kuritegude (*1940. ja 1949. aastate küüditamised jne*);
- ja inimsusevastaste kuritegude (*sundravi kinnistes psühhiaatria asutustes jne*) sooritamise eest vastutusele võtmiseks.

Alused: NSVL poolt valeandmete esitamine Nürnbergi kohtule:

- a) NSVL esindaja Rudenko eitas Nürnbergi kohtus MRP pakti salaprotokollide olemasolu. Nende protokollide olemasolu tunnistas NSV Liit Rahvasaadikute kongressi 24.12.1989 otsuse „*Poliitilisest ja õiguslikust hinnangust 1939. aasta Nõukogude-Saksa mittekallaletungilepingule*“, punktides 5-8 (vt NSVL Rahvasaadikute kongressi ja NSVL Ülemnõukogu Teataja 1989. 29. 579);
- b) Nürnbergi kohtus NSVL valesüüdistas Saksamaad Katõnis Poola ohvitseride mahalaskmises;
- c) süü eitamine Tallinna, Narva ja Tartu pommitamises 1944. aasta märtsis, jne.

Selle kohtuasja alustamiseks Eesti Riigiprokuratuur võib koostada teistmise taotluse materjali, et pöörduda ÜRO Alalise Kohtusse või Haagi Kohtusse. *Juhendaja võiks olla Uno Lõhmus, konsultant võiks olla Hilda Sabbo*

B. Repressioonikurjategijate avalikustamisega seotud teemad

VII. Uurida repressioonikuritegude toimepanijate nimede ja nende kuritegude avalikustamist, kui hoiatust, et ei korduks 24. veebruar 2022, ettepanekud.

Üksikasjad: „Avalikustada Eesti meedias Eesti alal repressioonide korraldajate, täideviijate ja jätkajate nimed (*Idel Jakobson osales üle 600 surmanuhtluse määramises, jt*) ning nende sooritatud kuriteod“. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Lembit Allingu*

VIII. Uurida represseerijate kohtuliku karistamise võimalusi aegumatute sõjakuritegude, genotsiidikuritegude, inimsusevastaste kuritegude, rühvastaste kuritegude ja agressioonikuritegude eest Eestis ja Euroopa Liidus, ettepanekud. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Lembit Allingu*

IX. Uurida ja teha ettepanekuid, et nõuda Vene Föderatsioonilt välja puuduv osa represseeritud Eesti kodanike kohta koostatud NKVD kriminaaltoimikud, kohtute otsused rehabiliteerimise kohta.

Üksikasjad: Nooremleitnant N. Bulin`i, kindralite G. Jonson`i, A. Kasekamp`i jt (kokku üle 16 Eesti ohvitseri) kriminaalasjade toimikud. *Juhendaja Eino Väärtnõu, konsultant võiks olla Riigiprokuratuurist*

X. Uurida repressioonide ohvrite mälestamisega tehtud tööd ja teha ettepanekud selle korrastamiseks.

Üksikasjad: „Koostöös MEMENTO ja Eesti Mälu Instituudiga jätkata repressiooniohvrite mälestuse jäädvustamist avalikus ruumis. Nõuda, et Maarjamäe memoriaali tahvlitele kantaks ka järgmised repressioonide ohvrid: - Kaitseliidu liikmed, - Suvesõja ja - Metsasõja ohvrid, - memoriaali ohvitseride küljel andmete vigade parandamist“. *Juhendaja võiks olla Peep Varju, konsultant Jaak Haud*

XI. Anda õiguslik hinnang Eesti - Vene õiguslase koostöö lepingule, kui alusdokumendile rehabiliteerimise alaseks koostööks Eesti ja VF riigiprokuratuuride tasemel.

Üksikasjad: „Saada Justiitsministeeriumi kinnitus Eesti Riigiprokuratuuri pädevuse kohta tegelemaks Venemaal repressioonide eestlaste rehabiliteerimise asjadega“. *Juhendaja Toivo Tasa konsultant võiks olla Justiitsministeeriumist*

XII. Uurida Eesti Riigiprokuratuuri ja Riigikohtu repressioonide heastamisega seotud pädevusi ja ülesandeid, anda neile hinnang ja ettepanekud.

Üksikasjad: „Teha koostööd uurimistöörühmaga ja saada püstitatud ülesannete lahendamiseks igakülgset ekspertabi Eesti Riigiprokuratuurilt ja Riigikohtult“. *Juhendaja Uno Lõhmus, konsultant Jaak Haud*

XIII. Uurida metropoliit Nikolai Bulini repressioonide ja rehabiliteerimisega seonduvat õiguslikku kaasust, ettepanekud.

Üksikasjad: „Nikolai Bulin osales Vabadussõjas ja NKVD karistas teda selle eest surmanuhtlusega. Kriminaaltoimik ja rehabiliteerimise otsus on hoiul elukohajärgses praeguses Pihkva oblasti FSB arhiivis“. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant võiks olla Eesti Õigeusu Moskva patriarhaadi pressi esindaja*

XIV. Uurida kolonel Herbert Raidna ja veel 39 Eesti ohvitseri ühist kriminaalasja ja koostada süüdistus 22. laskurkorpuse ja Norilski NKVD ametnikele aegumatu sõjakuriteo toimepanemises.

Üksikasjad: „1. Sõjakuriteo toime pannud NKVD ametnike andmed vt ERAF.f.129SM.1.26631-1-11 ja kõite № 7 taga eraldi ümbrikus Vene Generaalprokuratuuri Peavalitsuse 10.11.1992. a. kirja koos lisadega 33 lehel № 3д-5575-42 Eesti Riigiprokuratuurile. 2. Rikuti Tartu rahulepingut“. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Indrek Grabbi*

C. President Konstantin Päts`i repressioonidega seotud teemad

XV. Uurida president Konstantin Päts`i rehabiliteerimise, aresti ajal konfiskeeritud varade pärijatele tagastamise, presidendi ametiketi tagasinõude ja tema repressioonide nimede avalikustamise seisu ja teha ettepanekud. *Juhendaja Lembit Võime, konsultant Ivar Vello Rinne*

XVI. Uurida Eesti mereväelt rekvireeritud presidendi esinduslaeva vahilaev „Pikkeri“ eest kompensatsiooni nõudmise ja selle kuriteo kordasaatjate nimede avalikustamise olukorda ja teha ettepanekud. *Juhendaja Ivar Vello Rinne, konsultant Eesti Mereväe ülema ettepanekul*

D. Repressioonipoliitika uurimise ja rehabiliteerimise komisjonide tegevusega seotud teemad

XVII. **Uurida aastatel 1992-2004 tegutsenud Okupatsioonide Repressiivpoliitika Uurimise Riikliku komisjoni eesmärkide saavutamist, analüüsida töö tulemusi ja ettepanekud uue uurimiskomisjoni loomiseks.** *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Peep Varju*

XVIII. **Analüüsida ENSV-s ja Eesti Vabariigis aastatel 1989 – 1994 järjepidevalt samas koosseisus tegutsenud repressioonide ohvrite rehabiliteerimise komisjoni tööd, anda õiguslik hinnang, järeldused ja ettepanekud Justiitsministeeriumile.**

Üksikasjad: „ENSV ajal 1989. aastal Peaprokuratuuri juures moodustatud rehabiliteerimise komisjon – esimees Ülo Roots, liikmed Hans Sokman ja Antonina Kühn jätkasid samas koosseisus tööd ka pärast Eesti taasiseseisvumist. 2. Peaprokuröri I asetäitja Ülo Roots veel 1988. aastal võttis vastu repressiivseid otsuseid mitte lubada küüditatud isikuil asuda elama Eestisse. 3. Eesti Vabariigi riigiprokuratuuri esimene asetäitja Ülo Roots jättis 1992. aastal täide viimata VF Sõjaväe peaprokuröri kolonel Herbert Raidna ja koos temaga 39 Eesti ohvitseri rehabiliteerimise otsuse“. *Juhendaja Peep Varju konsultant Jaak Haud.*

XIX. **Õiguslik hinnang aastatel 1991 - 2022 toimunud repressioonide ohvrite rehabiliteerimise, süüdlaste avalikustamise ja kohtulikule vastutusele võtmise olukorrale Eesti Vabariigis ja ettepanekud.** *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Peep Varju.*

XX. **Uurida ja anda hinnang aastatel 2020-2022 Tondi SK Ajalooklubi uurijate poolt Vene Föderatsiooni Generaalprokuratuurile esitatud Eesti Vabadussõjas osalenud ohvitseride rehabiliteerimise alasele kirjavahetusele, ettepanekud selle kirjavahetuse arhiveerimise vajaduse osas.**

Üksikasjad: „ 1. Eesti Represseeritute Abistamise Fond toetas rahaliselt neid projekte. 2. Selgus, et paljude ohvrite NKVD kriminaalrajade toimikud on seni maani hoiul FSB arhiivis ja neid oleks Eesti vastaval ametiasutusel vaja sealt välja nõuda. 3. Selgus veel, et sajad ohvrid on rehabiliteeritud NSVL või ENSV seaduste alusel formaal-juriidiliselt, s.t. represseerijaid ei ole kohtulikule vastutusele võetud jne“. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant Indrek Grabbi.*

E. Okupatsioonikahjude kompenseerimist uurivad teemad

XXI. **Koondada ja analüüsida Eestis represseeritud isikutele ja nende järglastele okupatsiooni repressioonidega tekitatud kahjude kompenseerimise praktikad, ettepanekud puuduste lahendamiseks.**

Üksikasjad: a) Nõukogude poliitilistes repressioonides ellujäänutele on õigusvastaselt vangis või asumisel asunud aja eest Eesti Vabariigi 17.03.1993 seaduse „Riiklike elatusrahade seaduse“ (RT 1993. 15. 256 § 28) alusel õigus lisa pensioniõiguslikule staažile, kuid selles õigusregulatsioonis ei ole arvestatud uute, hiljem ilmnunud õigusvastaselt represseeritute kategooriatega (*need uued kategooriad vt alapunktid 1-8*). Sellise käsitluse alusel kuuluvad rehabiliteerimisele järgmised represseeritute rühmad:

1. Vabadusvõitlejad, keda NSVL või ENSV võimud karistasid osalemise eest Suvesõjas, Metsasõjas, vabadusvõitluses lõhkeaine ja relvade käsitsemise või hädakaitse seisundis vastase tapmise eest.
2. Eesti kodanikud, keda mõisteti süüdi NSVL reetmise eest, sest nad olid õigusvastaselt NSVL kodanikeks nimetatud.
3. Vabadusvõitlejad, keda ENSV või NSVL võimud alusetult karistasid huligaansuse paragrahvi alusel.

4. Alusetult süüdi mõistetud Eesti kodanikud, keda karistati piinamise, petmise jne. teel saadud ülestunnistuste alusel.
5. Eesti kodanikud keda NSVL või ENSV võimud karistasid, paigutades nad sundravile kinnistesse vaimuhaiglatesse (jaotusmaterjal 8, vt nt K. Pätsi NKVD toimik, ERA f. 129 SM.1. 28796 A, kd 2, lk 261, 266 ja 294).
6. Represseeritud Eesti kodanikud, kelle NKVD kriminaaltoimikuid ei ole säilinud.
7. Kõik ühe ühise kriminaalasja alusel karistatud isikud, kui avalduse alusel rehabiliteeriti üks isik tervest grupist.
8. Eesti kodanikud keda represseeriti usuliste veendumuste tõttu.

Lisaks tuleb arvestada sellega, et uusi rehabiliteerimise aluseid võib aja jooksul veelgi lisanduda;

b) Eesti Vabariigi okupeerimise tunnustamine Nõukogude Liidu poolt (vt NSVL Rahvasaadikute kongressi ja NSVL Ülemnõukogu Teataja 1989. 29. 579 „Poliitilisest ja õiguslikust hinnangust 1939. aasta Nõukogude-Saksa mittekallaletungilepingule“, punkt 7) asetab kõik Eestis okupatsioonivastases võitluses osalejad rahvusvahelise sõjaõiguse kaitse alla. Sellise pensionilisa summa peaks EV esitama NSVL õigusjärglasele VF-le kompensatsiooni nõudena, kuna selle orjatöö tulemusi kasutab õigusjärglane tänaseni (alus: VF seaduse „Poliitiliste repressioonide ohvrite rehabiliteerimisest“. *Sobranie zakonodatelstva RF, 1992. N 28. st. 1624 -2018, N 11, st. 1591*). Juhendaja võiks olla Peep Varju, konsultant Jaak Haud

XXII. Anda õiguslik hinnang Eesti Vabariigi õigusele ja kohustusele esitada NSVL õigusjärglasele Vene Föderatsioonile okupatsiooniga tekitatud militaarsete kahjude kompenseerimise nõue, ettepanekud.

Üksikasjad: „Eesti Vabariigi okupeerimise järel 17. juunil 1940 likvideeris Nõukogude Liit Eesti sõjajõud, Kaitseliidu ja Piirivalve Talituse, röövides riigilt kogu militaar- ja tsiviilkäibes oleva relvastuse, laskemoona, sõjaväelise varustuse, muud strateegilise tähtsusega varad. Otsene materiaalne kahju: 498 803 984,92³ USD - 2016. aasta augustikuu USA dollari kursi kohaselt (*teabeallikad: 1) ERA.495.12.483 Sõjavägede Varustusvalitsuse toimik „Varustuse seis sõjaväes ja Kaitseliidus 01.09.1939; 2) ERA.498.18. säiliku nr 1 kuni 75. Sõjavägede Varustusvalitsuse 17.10.1940 NSVL komisjoni nõudel koostatud ära võetud varade toimikud (ilma Mereväeta) seisuga 1.09.1940*). VF okupatsioonivägede Eesti Vabariigist lahkumise järel 31.08.1994 neid 1940. aastal tekitatud kahjusid ei kompenseeritud.“ Juhendaja võiks olla Urmas Reinsalu konsultant Jaak Haud

XXIII. Leida üles annekteeritud Setumaal paiknenud kinnisvarade kompenseerimise taotlused, mis esitati Aare Hõrn`ale ja otsustada nende saatus.

Üksikasjad: „ Tartus Aare Hõrnale laekus ligi 4000 Setumaa kinnistute tagastamise taotlust. Üksikud jõudsid juba saada siinpool kontrolljoont kompensatsioonikinnistud“. Juhendaja Lembit Võime

XXIV. Taotleda Vene Föderatsioonilt NSVL poolt rekvireeritud Eesti Sõjajõudude militaarvarustuse kompenseerimine, koostada taotluse tekst.

Üksikasjad: „1. Kasutage Jaak Haud`i 2019. a. uurimust „Asitõendid 1939-1941“. 2. Vajadusel pöörduda rahvusvahelisesse kohtusse juhtudel, kui VF keeldub rahuldama Eesti õigustatud taotlusi“. Juhendaja Jaak Haud

---

³ Haud J., autor ja koostaja. Asitõendid 1939-1941. Nõukogude okupatsiooniga Eesti sõjajõududele tekitatud inimkaotused ja materiaalsed kahjud. Lk 152-171 ja lisad 1-18 (lk 180-327).

F. Muud sise- ja välisjulgeolekuga seotud teemad

XXV. **Uurida ja anda hinnang vajadusele postuumselt riiklikult tunnustada NKVD repressioonides hukatud ohvitseri osalemise eest Vabadussõjas, Kaitseliidu liikmeid, politseinikke, riigi ja kohaliku omavalitsuse ametnikke, ettepanekud.**

Üksikasjad: „Poliitilistes repressioonides hukunud vabadussõjalastele annetada „Vabaduse Rist“, sest NSVL rikkus ühepoolselt Tartu rahulepingut s.t. jätkas sõda. Suvesõjas ja Metsasõjas langenud vastupanuvõitlejate esitlemine postuumselt Eesti riiklikele teenetemärkidele. Näiteks vastupanuvõitluses 1941. aasta Suvesõjas ning Metsasõjas 1944-1956 langenutele postuumselt riiklikud teenetemärgid, milleks sobiks luua kaks statuuti „Suvesõja Rist“ ja „Metsasõja Rist“. *Juhendaja Jaak Haud*

XXVI. **Uurida 1939-1991 aastate okupatsiooni repressioonide ohvrite rehabiliteerimise olukorda Eesti politseinike, kaitseväelaste, kaitseliitlaste, valitsuse ja omavalitsuse ametnike, kohtunike, prokuröride jne hulgas, ettepanekud, et ärgitada neid taotlema VF rehabiliteerida NKVD-s hukunud kutsekaaslast.**

Üksikasjad: Aastatel 2009-2022 on uuritud Eesti sõjajõudude ohvitseride ja reservohvitseride rehabiliteerimist. Reservohvitseride hulgas oli palju politseis ja Kaitseliidus teenimise eest repressseeritud. *Juhendaja Jaak Haud, konsultant võiks olla Mai Krikk*

XXVII. **Uurida piirivalveameti ja politseiameti liitmise tulemuste plusse ja miinuseid Eesti sisejulgeolekule, järeldused ja ettepanekud.**

Üksikasjad: „Sise- ja välisjulgeoleku alase tegevuse paremaks lõimimiseks kavandada tegevusi, mis aitaksid seadusandlikult kaasa taastada ning kindlustada kaitseväge ja piirivalve riigikaitse koostööd kriisi - ning sõjaolukorras. Nii nagu see on korraldatu meie naaberriikides Soomes, Lätis ja Leedus ning nagu seda eeldavad meie teised rahvusvahelised partnerid ja liitlased. Vt. selle kohta ka: Joining up Internal and External Policies – European Commission// 13.10 2018“. *Juhendaja Lembit Võime*

XXVIII. **Sisejulgeoleku tagamise seisukohalt uurida Eestis COVID-19 tekitatud tervisekriisist jagu saamise vahetulemusi. Esitada ettepanekud.**

Üksikasjad: Kuna COVID-19 tõrjega tegeles hulk ametiasutusi, siis soovitame magistrandil piirduda näiteks PPA või päästeametiga. *Juhendaja võiks olla PPA-st*

XXIX. **Analüüsida põhiliste eluvaldkondade toimimise tagamise õigusregulatsioone looduskriiside korral, ettepanekud.**

Üksikasjad: „1. Kitsamalt näiteks mobiili side, interneti, tanklate, joogi, toidu, ühistranspordi, postiteenuste, pangateenuste jne püsiva toimimise ja hädavajalike reservide tagamine. 2. Näiteks ettepanek kõikides omavalitsustes vallavanema kodanikukaitse nõuniku ametikoha loomine. Tema hakkab looma valla kodanikukaitset - tervisekaitse vahendite, generaatorite jne varusid.“ *Juhendaja võiks olla Päästeametist*

XXX. **Analüüs ja hinnang Eesti õiguskaitse asutuste tegevusele 2007. aasta aprilli mässu likvideerimisel ja õppetunnid. Juhendaja Jaak Haud, konsultant Lembit Allingu**

XXXI. **Uurida ja teha ettepanekuid toimiva foruumi loomiseks eesti keelt mittevaldavate eestimaalastele neile arusaadavas keeles, ETV+ saatekava tugevdamiseks teledebattidega aktuaalsetel teemadel. Juhendaja Toivo Tasa**

XXXII. **Uurida ja teha ettepanekuid korraldamaks vene õppekeelega koolides infotunde VF alustatud sõjast Ukrainas, heategevuslikke üritusi, aidata tutvustada Noorkotkaste ja Kodutütarde liikumist. Juhendaja võiks olla Tiit Pöder**

XXXIII. **Uurida Vene NFSV/NSV Liidu, kui kuritegelik riikliku moodustise, agressioone ja alade annekteerimisi alates 25. oktoober 1917 kuni 2022. aasta 24. veebruarini ja nende andmete alusel koostada Eesti Vabariigi pöördumise tekst hoiatusega riikidele ja rahvastele.** *Juhendaja Lembit Võime*

G. Aegumatute sõjakuritegude uurimisega seotud teemad

XXXIV. **Uurida seaduslikke võimalusi esitada Vene Föderatsiooni Generaalprokuratuurile taotlusi – võtta kohtulikule vastutusele NSVL sõjakurjategijad, kes määrasid surmanuhtlusi sadadele Eesti sõjameestele Vabadussõjas osalemise eest, ettepanekud.**

Üksikasjad: „Tartu rahulepingu artikli nr 10 kaitses vabadussõjalasi. Seega NSV Liidu NKVD ametnikud panid neid osalemise eest karistades toime sõjakuriteo.“
Juhendaja Enn Tupp

XXXV. **Uurida kindral Nikolai Reek`i ja veel 61 Eesti ohvitseri ühist kriminaalasja ja koostada süüdistus NKVD ametnikele aegumatu sõjakuriteo toimepanemises.**

Üksikasjad: „1. Sõjakuriteo toime pannud NKVD ametnike andmed vt ERAF.f.130SM.1.9861-1. 2. Rikuti Tartu rahulepingut.“ *Juhendaja Jaak Haud*

XXXVI. **Uurida Lembit Paap`i, Jaan Lepp, Hugo Lepp j.t Eesti ohvitseri ühist kriminaalasja ja koostada süüdistus NKVD ametnikele aegumatu sõjakuriteo toimepanemises.**

Üksikasjad: „1. Sõjakuriteo toime pannud NKVD ametnike andmed vt ERAF.f.129SM.1.2188-1. 2. Rikuti Tartu rahulepingut.“. *Juhendaja Jaak Haud*

XXXVII. **Uurida August Kampus`e ja veel 4 Eesti ohvitseri ühist kriminaalasja ja koostada süüdistus NKVD ametnikele aegumatu sõjakuriteo toimepanemises.**

Üksikasjad: „1. Sõjakuriteo toime pannud NKVD ametnike andmed vt ERAF.f.130SM.1.13851-1. 2. Rikuti Tartu rahulepingut.“. *Juhendaja Jaak Haud*

XXXVIII. **Uurida Alfred Kuusman`i, Peeter Kask`i ja veel 8 Eesti ohvitseri ühist kriminaalasja ja koostada süüdistus NKVD ametnikele aegumatu sõjakuriteo toimepanemises.**

Üksikasjad: „1. Sõjakuriteo toime pannud NKVD ametnike andmed vt ERAF.f.1290SM.1.18513-1. 2. Rikuti Tartu rahulepingut.“. *Juhendaja Jaak Haud*

XXXIX. **Uurida kindral Aleksander Jaakson`i ja veel 9 Eesti ohvitseri ühist kriminaalasja ja koostada süüdistus NKVD ametnikele aegumatu sõjakuriteo toimepanemises.**

Üksikasjad: „1. Sõjakuriteo toime pannud NKVD ametnike andmed vt ERAF.f.130SM.1.7493-1-8. 2. Rikuti Tartu rahulepingut.“. *Juhendaja Jaak Haud*

XL. **Uurida Johannes Jõgis`i ja veel 7 Eesti ohvitseri ühist kriminaalasja ja koostada süüdistus NKVD ametnikele aegumatu sõjakuriteo toimepanemises.**

Üksikasjad: „2. Sõjakuriteo toime pannud NKVD ametnike andmed vt ERAF.f.129SM.1.27280-1. 2. Rikuti Tartu rahulepingut.“. *Juhendaja Jaak Haud*

XLI. **Uurida veel kord vabadussõjalase nooremleitnant Artur Sirk`i poliitilise mõrva kahtlustuse asjaolusid Eesti Rahvusrhiivis, ettepanekud.**

Üksikasjad: 1. Kasutada Rahvusrhiivis hoiul olevaid presidendi, poliitilise politsei, lennu- ja raudtee firmade arhiive jne teha võimalikuriteo asjaolude põhjalik analüüs. 2. Uurida NKVD koostatud polpoli ametnike kriminaaltoimikuid, kas neis on teavet A. Sirk`i tapmisest? *Juhendaja võiks olla Heino Tõnismägi*

XLII. **Uurida ja anda õiguslik hinnang EV Prokuratuuri tegevusele 1992. aastal Vene Föderatsiooni Sõjaväe Peaprokuratuurist saabunud kolonel H. Raidna ja koos temaga veel 39 Eesti ohvitseri rehabiliteerimise määruse mitte täitmisele, ettepanekud: 1. Korraldada ENSV/EV rehabiliteerimiskomisjoni tulemuste uus revisjon. 2. Väljastada VF rehabiliteerimise tõendid kolonel Herbert Raidna ja teiste ohvitseride omastele nüüd.**

Üksikasjad: 1. Prokuröri asetäitja Ülo Roots ei väljastanud poliitiliste repressioonide ohvrite järglastele rehabiliteerimise tõendeid, mis laekusid Vene Föderatsioonilt. (vt ERAF.f.129SM.1.26631, kd 1-11 „*Materialõ dopolnitelnogo rassledovanija arhivnogo ugolovnogo dela № 26631 na Raidna i drugih, alustatud 25.09.1972 lõpetatud mai 1973*“ kd. 7 tagakaane vahel ümbrikus Vene Föderatsiooni Peaprokuratuuri Relvajõududes Seaduste Täitmise Jälgimise Peavalitsuse 10. novembri 1992. a. kirja № 3д-5575-42 koos lisadega 33 lehel (neist 20 ohvrite peredele seni väljastamata rehabiliteerimise tõendit), mis olid saadetud vastuse juures Eesti Prokuratuuri 27.06.1991 rehabiliteerimise taotlusele „*na ish. 13/2025-89*“). *Juhendaja võiks olla Egon Oja, konsultant Jaak Haud*

H. Rahvusvahelist julgeolekualast koostööd uurivad teemad

XLIII. **Uurida rehabiliteerimise alase koostöö tulemusi Läti, Leedu ja Ukraina ekspertidega repressioonide heastamise vallas, kogemuste summeerimine ja ettepanekud.**

Üksikasjad: „Teha koostööd ja vahetada kogemusi endiste okupeeritud riikide sõsarstruktuuridega Lätis, Leedus, Ukrainas, Soomes ja ka Venemaal“. *Juhendaja võiks olla Peep Varju, konsultandid Välisministeeriumist ja Jaak Haud*

Koostajad: Jaak Haud, Lembit Võime, Lembit Allingu, Toivo Tasa, Heino Tõnismägi, Eino Väärtnõu ja Ivar-Vello Rinne

03.05.2022

Kontaktisik teemade-juhendajate vahendamisel: Jaak Haud (jaak.haud@gmail.com)

(Nii väldime sama teema valimist.)